

ABONAMENTUL:

Pe un an . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi Nr.1/a

INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.

Mulțumite publice și Lee
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Propunerile împătritei înțelegeri.

Arad, 31 August.

Dăm după ziarul „Le Temps” textul propunerilor
quadrupei înțelegeri:

Cetitorii ziarului „Le Temps”, cunosc de mult timp obiectul chestiunilor puse de guvernul bulgar cu privire la propunerile ce i-au fost făcute în schimbul unui ajutor militar împotriva Turciei. Declarațiile membrilor guvernului și ale șefilor opoziției făcute corespondenților noștri au precizat revendicările bulgare.

După aceste revendicări, granițele pe cari puterile înțelegerii le aveau în vedere pentru Bulgaria, după intervenția ei în război, cuprindea Macedonia până la linia Egri-Palanca-Ochrida, prevăzută în tratatul sârbo-bulgar din 1912; regiunea Cavalei și partea din Tracia pe care i-o dădea tratatul din Londra.

In afară de asta o parte din Dobrogea s'ar reîntoarce Bulgariei. Românii au pregătit deja această retrocesiune în urma unor negocieri directe cu Sofia. O comisiune oficială declară că un acord complet există asupra acestor chestiuni între suverani și că negociațiunile vor urma.

Concesiunile eventuale cari privesc teritoriile actualmente în posesiunea Greciei și a Serbiei fac, natural, obiectul unor negocieri particulare între aceste țări și quadrupla înțelegere.

Ministrii Franței, Rusiei, Angliei și Italiei au făcut cunoscut Atenei sporurile teritoriale în Asia-mică, cari ar compensa sacrificiile ce

au fost cerute Greciei pentru a stabili raporturi de încredere cu vecinii ei, Bulgarii, și pentru a scurta durata războiului. Nu depinde de altfel, decât de regatul grecesc să-și mărească avantajele sale, printr'o participare directă la conflict. Agenții germani au voit să se folosească de aceste propuneri pentru a provoca în opinia publică un reviriment în favoarea imperiilor centrale.

Dar guvernul fără a-și ascunde sentimentul ostil ce are pentru orice părăsire de teritoriu, se mărginește, în nota comunicată presei, să observe că: *demersul celor patru puteri are de scop să reguleze atacurile balcanice așa fel încât să permită speranța posibilității unui concurs a statelor balcanice în favoarea împătritei înțelegeri.*

Demersul la Niș era cu atât mai delicat cu cât Serbia este aliata noastră și a știut să merite întreaga noastră stimă și amicitie pentru eroismul armatei sale și pentru înțelepciunea și prevederea guvernului ei. Dorința exprimată de oamenii de stat bulgari pentru a obține garanții în ce privește posesiunea teritoriilor macedonene revendicate nu ușurează convorbirile.

Sporurile teritoriale pe cari Serbia le va obține în Bosnia și Herțegovina pe Marea Adriatică și în altă parte chiar, trebuie să micșoreze sacrificiile ce i se cer. Dar acestea nu devin cu asta mai puțin dureroase și mai populare. Trebuie să recunoaștem odată mai mult, spiritul politic de care d. Pasici a făcut dovada într'o notă adresată ziarelor, prin care declară că comunicările puterilor aliaste, aveau un caracter cu totul amical și au fost făcute în dorința de a îndepărta grabnic, între popoarele balcanice, frământările și pen-

tru a stabili între ele o înțelegere în vederea succesului final”.

Nu se poate o mai bună interpretare dată intențiilor împătritei înțelegeri. Impărțirea teritoriilor ce se au în vedere este destinată să șteargă, între statele balcanice, rivalitățile cari le paralizază:

România pare că le ia înainte pe calea pe care o indică interesele esențiale”.

Actualitate.

— Articol din afară. —

Dacă aruncăm o privire generală asupra evenimentelor ce ni se desfășoară înaintea ochilor, cu părere de rău trebuie să constatăm că la incurcarea lor un rol nu tocmai neînsemnat are și o parte a presei. Căci azi e absolut constatată colosala-i forță nu numai pentru protejirea binelui și a frumosului, ci și a răului, fiind în situație de a schimba și perverti adevărul în neadevăr, precum și invers.

Referitor la acest fapt zice renumitul profesor dela academia științelor din Berlin d. Rudolf Eucken într'unul din Nr.-ul revistei „Illustrirte Zeitung” cam următoarele: „Nu ne va fi greu de a constata că multe din știrile ziarelor sunt ticluri de ură și minciuni, prin urmare ni-e imposibil de a ne abține dela o critică neplăcută asupra culturii și omenimii în general. Cât de puțin adâncă e cultura, fiind posibil astfel de lucruri ca și cele de azi, cât e de nepuțințios acel gând al omenimii, care mai înainte avea putere vrăjitoare asupra dispoziției sufletești și cât de infructuoasă e influințarea unui popor singuratic în interesul omenimii întregi! Dacă luăm în considerare toate acestea și cugetăm asupra viitorului, nu ne vom putea scutura de unele griji serioase. Cum va putea fi înlăturată îndușmănierea actuală, cum se vor apuca popoarele iar împreună la muncă comună

Tricolorului nostru.

O, steag frumos al nostru scut
Fii binecuvântat!
Am zis atunci când te-am văzut
Pe-o casă arborat.

Căci nu știu ce? atât de stânt!
In inim' am simțit
Iar trupu-mi debil, amorțit....
De-odat' a 'ntinerit.

Și îmi părea, că 'n jurul meu
Se întorcea un val.... -
Și mi' de guri cântau mereu
Un imn național....

Și 'n farmecul ce m'a răpit
Visam întâptuirea
Dorului ce ne-a stăpânit
De-atâtea-ori gândirea....

O, — drag „simbol” slăvit să fii!
Etern să fâlfăiești —
Sub scutul tău pe ai tăi fii
Să-i aperi și 'ngrijești.

Ivirea ta, — fără „protest”
Să fie bun „augur”
Ș-al gândului nos' dor modest —
Plinească-se 'n sigur!

Veronica din Sălaj.

Sărbătoarea Morții.

Versuri de d. Aron Cotruș.

Incontestabil d. Aron Cotruș este azi unul dintre poeții de frunte ai generației tinere. Talentul lui bizar, artistic și nervos este îmbibat de un romantism cald, puțin obișnuit la poeții noștri — și simțul artistic, cu care își conduce condeiul d. Cotruș a impresionat publicul nostru cetitor, încât astăzi se poate spune, d. Cotruș este un „arrivé”. Bineînțeles, ca să ai succese definitive și să-ți crezi o anumită situație literară, în împrejurări normale, se recerea să fi clasificat într'o șleahtă, să ai o revistă literară și câteva ziare, cari să țină morțiș la tine — să înduri loviturile dușmanilor cu aceeaș contemplare și abnegațiune, cu care un cărturar potolește flacărele cu răsufletarea proaspătă... d. Cotruș, a fost totdeauna un izolat și chiar din pricina aceasta n'a avut de suferit, nu și-a putut câștiga dușmanii prețioși, căci nu avuse amici iluștri, cari să-i vântureze talentul și să-l ia subsuoară ca pe un pui de vultur — melancolic și visător, sceptic și pesimist, liric și impeturos, d. Cotruș se strecura pe lângă zidurile literaturii românești ca un suflet vagabond — și dese diurne, recompensării uriașe, aplausul mulțimei, entuziasmul popularității nu l'au oprit

niciodată — se ducea singur și totuș a devenit artist.

Artist înainte de toate este d. Cotruș. În literatura modernă română din Ardeal, îl pot numi singurul poet al generației tinere, care scrie ireproșabil din punct de vedere artistic. Intuitiv sa este bogată, stilul simplu și sugestiv, imaginile colorate, ritmul corect — și limba, pe care-o scrie d. Cotruș, cu toate încercările de cochetărie literară, este una din cele mai frumoase ce s'au scris în versul transilvănean.

Am înaintea mea volumul cel mai nou (ori poate cel dintâi?) al tânărului poet. Poetul îi spune „sărbătoarea morții”. Sunt versuri culese din ziare și reviste, și scrise probabil, sub impresia sguđuitoare a războiului. Dar impresionismul dlui Cotruș nu este trecător, căci nu este poet de ocazie, versurile sale vor rămânea chiar și după război. Nu sunt manifestații egocentrice și nici nu ai putea spune că sunt creații intelectuale, cum nu li s'ar putea spune simplu „versuri”. Sunt mai mult: creații, căci pornesc din instinctul creator, pe care îl vom putea admira în toată strălucirea lui, după rafinarea și cristalizarea talentului extraordinar al dlui A. Cotruș.

Ar depăși marginile unui foileton critica unui volum de versuri și ar fi inoportun, în vre-

stimându-se reciproc? Războiul actual nu numai că a iritat la culme spiritele, făcându-le dușmani de moarte, dar el a adus și pierderile cele mai grozave a căror rane încă lung timp vor fi simțite. Deoarece numai o mentalitate superficială poate trece cu ușurință peste astfel de pierderi și — ca și când nimic nu s'ar fi întâmplat — a se arunca prieteneste în brațele dușmanului. Atunci, când nu de oărecari păgubiri personale, ci de fapte imorale e vorba, nu se poate ușor uita. Cel ce ar recomanda așa ceva acela s'ar expune la ceea ce spune proverbul german — grosolan dar potrivit —: „plebea se bate, plebea se împacă”, — acela se degradează pe sine însuși.

Astfel și după încheierea păcii mai mult ca sigur că are să urmeze o perioadă, în cursul căreia popoarele mai puțin vor conlucra împreună decât ar fi într'olaltă avizate spre a-și arăta calitățile lor speciale și spre a se afirma reciproc. Fraze bine răsunătoare despre internaționalism, importanță și demnitate omenească nu pot schimba aci nimic, ba chiar sufer acestea de un neadevăr intern, deoarece omenimea — ca totalitate — după cum ni se prezintă mai deaproape, într'adevăr nu prea apare azi înaintea noastră mare și deamnă, iar noi n'avem nici cel mai mic motiv de a o stima ca ceva mai superior, neavând nici indemnul de a ne ocupa cu ea”.

Conform acestora viitorul omenimei ni s'ar prezenta tulbure și lipsit de speranță dacă omul n'ar fi nimic mai mult decât aceea ce ne-am obișnuit a-l vedea în actualul războiu, dacă ultima sa hotărâre ar zace totdeauna numai în izbândirea intereselor joșnice și a patimilor sălbătice.

N'ar fi în interesul universal să ne lăsăm însă biruiți de o astfel de concepție pesimistă pentru reliefaarea vremurilor de după războiu. Fiindcă credem că nivelul cultural abia va stagna prin războiu, — dată fiind împrejurarea că nu toți oamenii de știință și nu toată mulțimea cărților vor dispărea sub durata războiului. Noi recunoaștem o stagnare economică bine-simțită, precum și o slăbire a aparatului de propagare a culturii în masele poporului; dar în schimb trebuie să recunoaștem și rezultatul constatării de veacuri, cumcă războiul între popoare, aduce o purificare a moravurilor, o oțelire de conștiință și ca urmare și un imbold puternic de a lucra pe toate terenele cu scopul de a-și pronunța cât mai mult superioritatea sa ca națiune față de celelalte națiuni și mai ales față de dușmani.

Aceasta o recunoaște și d. Euken luând ca punct de mănecare ideea pogoririi Duhului Sfânt,

care — precum vom vedea — ne aduce la conștiința deplină în privința aceasta. Căci dacă această sărbătoare reprezintă credința în puterea unificatoare și înălțătoare a Duhului Sfânt, atunci această credință nu e o adunătură de păreri și năzuințe omenești, nu e productul masei, ci o revelațiune a puterii supranaturale care înalță și ridică pe om peste eul său, lucrând într'insul cu un efect de nobilitare și ordonare, și care conduce omenimea spre unitate internă, chemând-o spre o activitate comună. Cu adevărat Duh Sfânt este Acela, pe care ni-l vestește nouă cincizecimea, pe când ceea ce numim noi „duh omeneșc” e de o natură cam dubioasă, stând cu ușurință mai mult în serviciul răului, decât al binelui.

Toate speranțele pentru de a face ceva din omenimea, iar existenței sale a-i da un înțeles, se bazează pe aceea ca noi să fim încunjuțați de o atare lume, al cărei razim și stâlp să fie dreptatea, care pe seama năzuințelor noastre să procure scopuri mărețe, să ne dea putere și să opună rezistență nemerniciei omenești. Numai legătura cu o astfel de lume îl poate lăsa pe om să câștige un caracter spiritual, eliberându-l din mreaja materialismului simplu, — numai ca înțelegere și emanațiune a acestei lumi poate a se deosebi cultura veritabilă — ca cultura spirituală — de simpla comedie culturală, opunându-se unei decadente a vieții; numai de aici putem noi ajunge la o unitate spirituală, care va fi în stare a se valida și a se opune tuturor diferențelor dintre oameni și popoare. Deoarece lumea amintită nu e un product al omului, astfel nici nu poate ea să fie oprimată și înlăturată prin toate rătăcirile și incurcăturile existenței omenești. Astfel și noi azi putem nădăjdui într'insa, având ferma încredere că ea nu va lăsa omenimea la o desbinare și indușmănire durabilă, ci din contră prin acest război va aduce o nouă eră de unitate internă și stimă reciprocă. Plecând din această convingere — pe lângă toată întunecimea actuală a orizontului universal — să nu desperăm cu privire la viitorul omenirii. Plini de nădejde putem deci privi în viitor, însă totuși fără a cădea în optimismul exagerat al pacifiștilor, cari repede isprăvesc cu problema actuală, ignorând cu totul ascușul ei.

Acțiunea reimpăcării va face încă ca gândul activității comune să păsească în frunte. Pe lângă toată ura și dușmănia actuală a beligeranților, această comunitate nu va putea continua stagna. Nu numai chestia economică indeamnă într'una popoarele la uniune întregită, nu numai toată munca intelectuală — zice Euken — se varsă într'o singură știință, dar încă

căci constituie supremul frumos al versului nou în literatura noastră din Ardeal.

Mi se vor ierta și cuvintele entusiaste, pe care le arunc pe hârtie, exagerând poate talentul dlui Cotruș. Pe mine colecția de versuri a dlui Cotruș, m'a impresionat adânc. Și adânc nu te impresionează decât poezii adevărați. Aș putea spune că versuri: Nu fu întâmplare, Pe urma armatelor grozave, Prin codrii acestia jalnici, Apusul roșu, sunt creații desăvârșite, care ar face onoare oricărui poet mondial, iar din versurile lirice, în afar de Dantul umbrelor, ar trebui să citez o singură ștrofă ca să se arate stoffa de poet mare a dlui Cotruș:

„Și ochii mei abia pot privi
Ei sunt acuma iară,
Ca o fereastră largă și murdară
Prin care nu mai poți privi afară.”

Imagini de-aceste:

„Prin codrii-aceștia jalnici e atât de monoton
Și pe cărări, pe șine dorm trenuri răsturnate.”

nu scrie decât un artist adevărat și critica va stabili aceasta în curând.

Emil Isac.

și ultimele întrebări și secrete ale existenței omenești ne vorbesc tuturor în mod egal. Căci în fine se dă o luptă comună pentru acelaș înțeles și acelaș preț al vieții omenești, o luptă contra goliciunii și nemerniciei, o luptă contra aparenței și răutății. Părețele despărțitor nu poate deci dăinui aici, căci la urmă orice separațiune trebuie să dispară dinaintea scopului comun. Astfel după război se va cere mai întâi muncă, muncă în înțelesul cel mai larg al cuvântului, care prin superioritatea ei să facă front tuturor patimilor și rătăcirilor unor indivizi și să se impună pentru restabilirea tuturor relațiilor și legăturilor acum desfăcute. Din muncă va urma apoi cu încetul unitatea și în gândire.

În fruntea popoarelor acum orbite de ură sperăm că vor ajunge alte pături cari vor croi direcția generală și cari vor fi cu totul altele decât pricinuitoarii nespusei nenorociri de azi. Să nu uităm însă nici aceea, că națiunile nu formează o masă egală, în care fiecare membru să fie condus de aceleași ținte și însuflețit de acelaș gând, ci din contră aici se încrucișează năzuințe de grad și intensitate diferită, iar soarta întregului universal atârână dela ceea ce ajunge în situația de conducătoare. În privința aceasta nu numai indivizii, dar și popoare întregi au timpuri bune și timpuri rele. Un astfel de timp rău e pentru cele mai multe astăzi. Însă credința într'o conducere și activitate a unei puteri superioare în viața omenească ne dă convingerea că, va veni vremea când în toate țările numai elementele cele bune vor fi la cârmă. Atunci cu puteri unite se va putea iarăș lucra la împăcarea și reunirea omenirii. După d. Euken aceasta poate zace în viitorul cel mai depărtat, ca țintă, nouă însă nu ni e permis a o scăpa din vedere.

Așa e firea omului că, dacă ia ocupațiunile vieții sale în înțelesul lor adevărat, nu ajunge îndată la o posesiune neconturbată, nici la un progres sigur, ci el adesea se cufundă în apele neorientării, având să vâslească și să lupte cu valuri gigantice, până ce obține rezultatul dorit. Însă astfel de experiențe n'au să-l indisponă pe om, deoarece o voce internă îi spune, că năzuința și luptele sale în interesul adevărului sunt dirijate de o putere mai înaltă. Astfel poate trăi în convingerea, că lupta ce o poartă el în interesul binelui și al adevărului la nici un caz nu poate rămânea fără rezultat și cumcă și aceea ce la aparență nu și-a ajuns pe deplin scopul, nu va fi pierdere pentru sfera vieții sale interne. Forța aceasta s'a dovedit în omenime în decursul întregii dezvoltări a istoriei universale și peste tot ea a făcut posibilă o istorie de natură spirituală.

Pe lângă toate măruntele scopuri omenești, față de toate slăbiciunile și inechitățile omului, ea a contribuit cu un rezultat înălțător și unificator la dezvoltarea unui imperiu spiritual în sinul omenimei și abia printr'insa a câștigat atât omul cât și omenimea o înălțare din starea păcatului și o demnitate. Activitatea acestei forțe nu s'a exhaustat însă în trecut, ea mai ajunge încă și pentru prezent ca indemn și încurajare spre scopuri și ținte nobile. Pogorârea Duhului Sfânt dimpreună cu serbarea acestui act divin ne pune înaintea ochilor legătura dintre viața omenească și puterea cea înălțătoare și unificatoare a Provedinței. Numai din acest isvor putem noi scoate încredere pentru viitorul omenimei în general și a „mult cercatului nostru neam” în special, precum și putere de a rezista cu bun succes în contra tuturor primejdiilor și neajunsurilor din timpul prezent.

Din actualul vârtej îngrozitor cu drept cuvânt așteaptă multe — atât din statele beligerante, cât și din cele neutrale — nu numai o rectificarea intereselor naționale și o satisfacere justă a lor, dar — precum am zis — și o apropiere mai sinceră între toate popoarele și națiunile.

Acest timp fericit formează dorința de veacuri a multor neamuri.

Cu tărie să nădăjduim deci și noi că după aceasta va sosi „plinirea vremii”...

Și acum de încheiere, ca să revin la ideea sulevată la început, din cele până aci spuse reiese că la biruința binelui, a adevărului și a dreptății se cere pressei, precum și tuturor ziaristilor, o muncă neprihănită și năzuința tare de a sprjini totdeauna numai ceea ce e bun, ade-

murile actuale, să faci analiza minuțioasă a unei colecții de poezii.

Nici nu acesta este rostul foiletonului. El nu vrea să aducă ditirambe unui mare talent și nici nu vrea să facă observații romantice, pe care unii ar putea-o folosi de armă împotriva unora....

Nu pot însă să-mi înăbușesc bucuria că în Ardealul literar, atât de des scoborît la diletantism de unii domni literați, care niciodată n'au adus servicii literaturii — și chiar acuma, în toiul unui războiu, în care valorile intelectuale ale unui neam se potentează, resare talentul prodigios, fin și plin de noutate al dlui Aron Cotruș. Este aceasta o dovadă, că elementul românesc din Transilvania, va fi totdeauna un rezervoriu de cultură și artă — al întreg neamului românesc și că acei, ce speră într'un viitor mai frumos al Românilor, se pot bizui nu numai pe glorioasele arme ale soldatului, ci și pe armele tăcute ale scriitorului român.

D. A. Cotruș este o speranță. În vremea din urmă talentul acestui poet s'a impus în ciuda acelor, ce vroiau să micșoreze efectul activității tânărului bard după vechiul procedeu, ironizându-l și încercând să pună gogoloiu de său sub aripele puiului de vultur. Dar d. Cotruș, s'a arătat vrednic de simpatia celor ce credeau în puterea lui de creație: ne-a dat un volum de versuri, pe care fiecare român trebuie să-l citească ca pe o manifestație sinceră artistică,

vărat și drept — în sensul celor expuse în acest articol. Bine înțeles că apoi de altă parte și publicul mare are sfânta datorință să sprijinească și să se entuziasmeze numai pentru o

muncă ca și aceasta, boicotând cu dispreț și dispreț pressa care stă în serviciul răului, și ca propagatoare a intereselor banale.

Dr. Ioan Felea.

România.

Importante consfătuiri la București. — România satisfăcută. — România va primi teritorii din Basarabia!

București, 29 August.

Situația politică la București pare a fi ajuns la acel punct când va trebui să se ia o hotărâre decisivă. În acest scop M. Sa regele Ferdinand precum și A. S. R. prințul moștenitor Carol s'au întors în capitală.

Vineri, după cum am anunțat, s'a ținut la d. I. Brătianu un important consiliu de miniștri despre care ziarul „Dimineața” comunică următoarele:

„D. Ionel Brătianu a pus în curent consiliul cu ultimele știri asupra acțiunii diplomatice care se desfășoară în Balcani.

Atitudinea Bulgariei este încă cu totul nelămurită și după informațiile cari le au diplomații împătritei înțelegeri, se poate ca Bulgarii să accepte un aranjament cu Turcia, deși se continuă tratative cu reprezentanții împătritei înțelegeri. S'a discutat și eventualitatea unei intrări în acțiune a Bulgariei contra Serbiei și s'a hotărât ca în acest caz România să facă un anumit demers asupra căruia se păstrează toată discreția.

Consiliul s'a ocupat apoi cu situația agricolă și a luat cunoștință de întreruperea transporturilor la granițele austro-ungare. Guvernul a hotărât să se dea curs prin deciziune ministerială, măsurii propusă de ministrul domeniilor de a se veni în ajutorul agricultorilor prin casele de credit și împrumut acordându-li-se 60 la sută atât pe recolta care o au în magaziiile dela moșii, cât și pe cea depusă în gărl.

În acest scop se vor modifica condițiile de împrumut înlăturându-se formalitățile cari îngreuiiau operațiunile.

A mai sosit în capitală și d. Al. Marghiloman, iar în cursul săptămânei acesteia se așteaptă întoarcerea în țară a dlui Titu Maiorescu, fost președinte de consiliu, care se află la Teplitz, în Boemia.

Lucrările pentru fabrica de munițiuni și arme, despre care am amintit, se vor începe în cursul săptămânei viitoare.

Societatea cooperativă prin mijlocirea guvernului va aduce din străinătate materialul necesar pentru grabnica punere în activitate a fabricii. În fabrica „Metalurgiei Române” s'a început deja repararea armelor, dar această fabrică va lucra independent de noua fabrică.

Din ordinul guvernului român fabrica de metalurgie dela Constanța a sistat fabricarea de bidoane de petrol pe seama Serbiei.

D. Rudolf Rotheit, corespondentul lui „Vossische Zeitung”, comunică din Sofia ziarului său următoarele:

Au trecut 14 zile de la predarea notei quadruplei, dar așteptatele rezultate nu vreau să se arate. Raporturile între statele balcanice și azi sunt în starea dinainte de predarea notei. În Grecia nici revenirea dlui Venizelos nu a schimbat situația în favorul quadruplei. Dar e fapt incontestabil, că lipsa de bani și greutatea de alimentație a poporului agravează tot mai simțitor situația tulbură în regatul grec. Dela ultima ședință a Scupștinei, Serbia urmează un joc foarte mistic. Zilnic sosesc dela Niș vești tot mai contradictorii. Nu se leagă mari speranțe de răspunsul Serbiei, deoarece e incontestabil, că discuțiile ce vor avea loc în Scupștină, nu vor aduce o hotărâre în urma căreia să se aplaneze divergențele sârbo-bulgare.

România continuă a fi un sfinx. Se crede însă, că în primele zile a lui Septembrie își va da arama pe față. Rusofiliile nici acum nu vor să admită că „teribila Rusie” este înfrântă.

De altă parte, anume presemne par a confirma svonul, că din încredințarea împătritei înțelegeri România ia măsuri preventive cu scopul să țină Bulgaria în șac, în cazul când aceasta ar ataca Serbia.

Ziarul parisian „Le Temps”, organul ministerului de externe francez, afirmă că Rusia a dat României asigurări că îi va satisface toate cererile. Rusia nu numai ar adera la aceea ca România să primească din teritoriul Austro-Ungariei teritoriile ce revendică, ci guvernul rus e aplicat să facă concesii teritoriale și în Basarabia în favorul României.

Semioficiosul francez afirmă, că puterile împătritei înțelegeri au convenit și asupra chestiei ca deocamdată România să continue a rămâne în neutralitate binevoitoare pentru quadruple, iar intervenția ei în război să se facă când România va crede mai bine venit momentul.

În numărul său dela 25 August v. ziarul „Journal de Geneve” publică la loc de frunte sub titlul: „România — satisfăcută”:

În prezent suntem în măsură să dăm câteva informațiuni precise și sigure relativ la atitudinea României.

Propunerea remisă de către puterile împătritei înțelegeri în ziua de 6 August statelor balcanice dă deplină satisfacție Bucureștilor. România, contrar informațiilor precedente, obține tot ce cere, inclusiv banatul timișan. Acordul e fapt împlinit.

Viitoarele frontiere ale regatului român vor fi, în caz de victorie: Dunărea, Tisa și Prutul.

De altfel, d. I. Brătianu a obținut un succes pentru care se poate singur felicita, dar acest succes exclude orice altă combinațiune.

D. I. Brătianu a refuzat să se angajeze pentru un termen fix, iar împătrita înțelegere, după lungi sfârșiri, în sfârșit a cedat, lăsându-i libertatea să-și aleagă momentul pentru intervenția ce a promis s'o facă.

Dar cabinetul dela București a promis în mod hotărât să împiedece transitul de munițiuni pe seama Turciei... Se crede, că de aci va rezulta o tensiune a raporturilor între puterile centrale și România, care tensiune va accelera intrarea în acțiune a regatului român.

Rusia

1812—1915.

(Sfârșit).

Când Napoleon fu informat de sosirea lui Ney strigă:

„Am salvat steagurile mele! Aș fi dat trei sute de milioane din tezaurul meu ca să răscumpăr pierderea unui astfel de om”.

Dacă trupele țarului oricât de numeroase nu îndrăzneau să atace fățiș trupele franceze, nenorocirii de prizonieri cari le cădeau în puterea lor erau supuși la cele mai îngrozitoare chinuri din partea sălbaticilor moscoviti.

„Francezii — scrie un istoric — aproape toți fără arme, flămânzi și zdrobiți de osteneală nu erau în stare să reziste acestei explozii de furie. Unii reușiră a se salva prin grădini, dar aproape toți fură victime a acestor călăi, cari nu era posibil să-i oprești”.

„Iadul” se deschisese. Atașatul militar englez Wilson văzu după bătaia dela Wiasma, o hordă de femei în delir dansând împrejurul unui trunchiu de arbore, de care 60 oameni erau legați de gât. După ce au cântat un cântec național, aceste femei furioase ucise victimele lor cu ciomege. Locotenentul vestfalian Wachsmuth asistă dela distanță la o scenă analogă. Sgomotul surd al ciomegilor căzând pe cranii și strigătele de durere ale victimelor, înghetau sângele în vine.

Grozăviile cele mai rafinate de gherilă se reînnoiră în Rusia. S'au văzut moșici, înfășurând cu

pale prizonierii făcuți de ei sau cumpărați dela cazaci, și arzându-i de vii.

Superstițiile religioase iucară de astă-dată încă, ca în Spania, un rol înspăimântător. Vom vedea mai pe urmă că țaranul rus considera pe toți europenii fără deosebire, ca păgâni nebotezați conduși de „Anticristul Napoleon” la cucerirea „Sfintei Rusii”. Această opinie nu era decât reflexul proclamațiilor tipărite la Petersburg sau în tabăra lui Kutusoff de unde erau răspândite pe pietele publice”.

Situația cea mai critică a lui Napoleon a fost la Berezina.

Massa centrală ce se retrăgea dela Moscova se redusese la 7000 de luptători și peste 60.000 de oameni afară din rânduri. Podurile de pe Berezina erau sau distruse sau ocupate de Ruși. El căuta să treacă într'un mod oarecare acest afluent al Niprului. „În aceste împrejurări ariergarda și armata de flanc luă contact cu ceea ce fusese marea armată. Cele ce vedeau era o revelație pentru ei căci nici o năvălă asupra marelui dezastru nu transpirase încă în urmă. Cu trupele noi franceze ce se adăogau la masa centrală combatantii lui Napoleon se sporeau la 30.000.

În schimb Rușii aveau 50.000 în urmă și câte 35.000 pe fiecare flanc, deci 120.000 de soldați.

Dacă Kutusoff ar fi avut oarecare îndrăzneală, Napoleon și cu resturile mării armate ar fi fost prinși până la unul.

În așa împrejurări s'a organizat și efectuat trecerea peste Berezina.

Poduri cari altădată s'ar fi făcut în două ore, căci Berezina deși umflată din topirea zăpezii nu avea decât lățimea de 100 metri, lipsind materialul, a trebuit să se lucreze la poduri noaptea de 25 Noemvrie și ziua de 26.

Napoleon cu marșalii săi asistau și încurajau pe cei 150 pontonieri la facerea podurilor.

„Onoare acestor bravi, cari aproape toți periră! — scrie un martor ocular. — Câtă valoare nu dă sentimentul onoarei! Numai el putea să galvanizeze pe acești eroi, și să le dea puterea necesară pentru ca să-și împlinescă sarcina lor. Moartea plană asupra acestor obscuri lucrători; unul câte unul, ei vedeau pe camarazii lor dispărând sub ghiață și ei nu încetau lucrul lor periculos. Pontonierii se simțeau sub ochii împăratului și prezența idolului lor le comunica o ardoare supraomenească”.

După Berezina 60.000 de oameni, din cari 14.000 soldați armați, urmau lui Napoleon.

Aceasta este pe scurt trista amintire a campaniei din 1812.

Cauzele dezastrului nu a fosit bravura soldaților țarului, dar frigul și foamea.

Progresele tehnice a secolului al XX-lea exclud orice comparație între campania din 1915 și cea din 1812. Deosebirea între cele două epoci este redată foarte bine de un general german comandant de armată în Curlanda și părerea lui a fost înregistrată de un-ziar englez.

Generalul Below zice că nu se poate reînnoi tactica de acum 100 de ani, azi când „soldații germani mănâncă o pâine care a fost coaptă seara la Breslau, când drumurile de fier vin după trupe la un klm. în spatele frontului, când mii de automobile însoțesc armata și când kilometri de șosele asfaltate sunt construite numaidecât. Trupele germane în Rusia beau apa Apolinaris și mănâncă carne sosită în linie dreaptă dela Berlin, și pot construi 50 klm. de șosea în 3 zile”.

Astfel stând lucrurile, strategia anului 1915 nu suferă nici o comparație cu a campaniei lui Napoleon din 1812.

Luptele din Polonia vor hotărî soarta Rusiei.

Cozla.

A apărut:

„Sărbătoarea Morții”

(1914/15)

:: :: Versuri, de A. Cotruș :: ::

Se poate comanda dela librăriile: „Concordia” „Librăria Diecezană” din Arad și librăria „Minerva” din Lugoj, și la Librăria Arhidiecezană din Blaj. — Prețul cor. 1.50 :: :: plus 10 fil. porto postal. :: ::

† Profesorul Vasile Micula.

Arad, 31 August.

Părintele Cornel Lazar, directorul tipografiei și librăriei diecezane din localitate a primit azi, Marți, următoarea veste dureroasă de pe câmpul de luptă italian:

— 28 August 1915.

Prea onorate părinte Lazar!

Îți aduc la cunoștință precum că d. oberleitanant VASILE MICULA a murit în spital Mercuri în 22 August și în 23 la 5 ore d. a. l'am îngropat. El a fost împușcat în picior.

Pavel Petruca,
ordonanță.

Feldpost 109.

Vestea aceasta a căzut ca un trăsnet în mijlocul societății românești din Arad, unde profesorul Micula era stimat și iubit, nu numai pentru frumoasele sale calități — a fost un distins profesor, ci și pentru ținuta sa ireproșabilă românească.

Timp de patru ani a fost profesor la institutul pedagogic ort. român din Arad, după aceasta a fost ales profesor la Brașov. În cei patru ani petrecuți în Arad și-a asigurat reputația în cercurile cele mai largi și a stârnit regrete adevărate, când s'a despărțit de noi.

A fost într'adevăr omul lui Dumnezeu: bun și blând, încât dela prima vedere deșteptia în om adevărată simpatie.

Și războiul acesta grozav a trebuit să-l răpească și pe el. Un an întreg a înfruntat primejdiile morții, în sfârșit însă a căzut cu cinste pe câmpul de onoare pentru apărarea țării.

Moartea lui lasă în jale nespusă o văduvă și trei orfani, cari au pierdut ce au avut mai scump în lumea aceasta; lasă adânc conștănași pe toți aceia, cari l'au iubit și stimat.

Odihnească în pace!

Războiul.

Telegrame oficiale.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 30 August. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul rusesc: Armatele generalilor baronul Pflanzer-Baltin și Bothmer, au înaintat ieri până la Strypa. Dușmanul a încercat în mai multe sectoare, ca să împiedece urmărirea, dar l'am respins pretutindeni, mai cu seamă la părul Koropiec am avut să înfrângem o rezistență extraordinară de îndârjită. Trupele generalului Böhm-Ermolli au ajuns în față cu pozițiuni foarte întărite cu trupe la ost de Zlociow, precum și în linia Bialykamien, Toporow și Radziechow. L'au atăcat pe dușman și l'au respins în numeroase puncte ale frontului. În Wolhynia, trupele noastre, cari înaintază spre Luzk, au câștigat iarăș teren. Ele au pus stăpânire pe Swiniuchy și alte localități aparate cu îndârjire de dușman. În regiunea Bialowiesckaia Puszca, trupele ces. și reg. i-a bătut pe Ruși la Szereszew și îi alungă spre Pruzany.

Pe frontul italian: Italienii au ținut ieri întreg frontul nostru din regiunea litoralului sub un puternic foc de artilerie. Infanteria italiană a încercat în mai multe locuri să se apropie de pozițiunile noastre și a făcut încercări și cu atacuri mai mici, dar a fost totdeauna respinsă. În regiunile de graniță din Tirol și Carintia situația e neschimbată.

Berlin, 30 August. — Se comunică dela marele cartier principal:

Pe frontul occidental: N'a avut loc nici un eveniment esențial.

Pe frontul oriental: Grupul mareșalului Hindenburg: Trupele generalului Below se luptă pentru capul de pod ce se găsește la sud de Friedrichstadt. În luptele ce se dau la ost de Niemen, armata colonel-generalului Eichhorn a ajuns în regiunea la nordost de Olita. Aci am capturat alți 1600 Ruși și 7 tunuri. În direcția Grodno am cucerit cu asalt Lipsk. Lângă Bobr l'am silit pe dușman să evacueze sectorul Sidra și am trecut peste Sokolka. Am ajuns în mai multe puncte până la marginea ostică a pădurilor ce se găsește la nordost și ost de Bialystok.

Grupul printului-mareșal Leopold de Bavaria: În pădurea Bialowiescka luptăm pentru forțarea trecerii peste Narewul superior. Trupele austro-ungare și germane ale colonel-generalului Woyrsch l'a alungat pe dușman din pozițiunile lui dela Suchapol, la marginea ostică a pădurii, și la Serezew și îl urmăresc energic.

Grupul mareșalului Mackensen: Rușii pentru ca să facă posibilă retragerea coloanelor lor posterioare prin regiunea mlaștinoasă, ce se întinde la ost de Pruzany au reluat ieri încă odată lupta în linia Podubno, la sud de Kobrin. l-am bătut, deși au aruncat în luptă și trupele ce erau deja în retragere. Nu le-a folosit nici procedura lor fără pildă în istoria tuturor veacurilor de a mâna cu miile în calea trupelor noastre ofensive, pentru acoperirea retragerii trupelor lor, mai cu seamă femeile și copiii propriului lor popor, pe cari îi luaseră cu ei când s'au retras.

Am ocupat orașul Kobrin.

Budapesta. — Dela cartierul presei se anunță: Retragerea masselor enorme ale armatei rusești întâmpină dificultăți, având la dispoziție pentru retragere numai două linii ferate la nordost de mlaștinile Polesia. Prin regiunea mlaștinelor nu trece nici o cale ferată. Trupele mareșalului Mackensen au trecut de orașul Kobrin.

Aviatorii noștri deasupra Sârbiei și Muntenegrului.

Zagreb. — La granița sârbo-muntenegreană se observă mișcări mai mici. La granița Sârbiei sunt dese duelurile de artilerie. Aviatorii austro-ungari s'au arătat în repetite rânduri deasupra Belgradului și au făcut recunoașteri importante până adânc în interiorul Sârbiei. Muntele Lovcen l-am bombardat de pe înălțimile unde sunt așezate bateriile noastre, iar aviatorii noștri au aruncat bombe asupra pozițiunilor muntenegre. Aviatorii se arată foarte des deasupra Antivarilor, și au aruncat bombe asupra portului unde se debarcă material de războiu.

Întelegerea între Bulgaria cu România.

Amsterdam. — „Tems” anunță următoarele: Întelegerea între România și Bulgaria e asigurată în principiu.

București. — După informațiunile legătuinei bulgare guvernul român ar fi aplicat să creeze baza relațiilor de drept româno-bulgare prin o rectificare a graniței dobrogene.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 31 August 1915.

120 divizii austro-germane pe frontul rus. Se anunță din Petrograd: Trupele germane au continuat să sosească mereu pe frontul nostru.

Acum e posibil să se constate că numărul corpurilor de armată germane trimise pe frontul oriental este de 35 adică de 40 la sută din totalul forțelor germane actualmente mobilizate.

Socotind și trupele austro-ungare din cari peste 70 la sută operează contra noastră totalul trupelor inamice luptând pe frontul nostru este de 120 divizii infanterie ceace constituie jumătate din toate forțele mobilizate de adversarii noștri.

Această proporție diferă considerabil de ceea dela începutul războiului când ceva peste 60 divizii austro-germane ne erau opuse sau 36 la sută din forțele mobilizate, și tot sporul a fost dat de Germani pe când numărul trupelor austriace a rămas staționar.

Din cavalerie din 12 divizii mobilizate de

Germani una singură opera pe frontul nostru la începutul războiului pe când acum luptă 9. Aceste date arată clar imensele forțe cu cari suntem siliți să luptăm de patru luni zi cu zi.

Inscrierile și examenele de corigență la gimnaziul fundațional din Năsăud — amânate. Primul următorul comunicat: În baza ordinului vice-comitelui comitatens de datul 25 August 1915 Nr. 9052 înscrierile pe 1915/16, precum și examenele de corigență și de tot felul dela începutul anului școlar 1915/16 din cauză de boală epidemică nu se vor ținea la începutul lui Septembrie a. c., ci la un termen mai târziu, care se va publica la timp potrivit atât în ziare, cât și prin primăriile comunale din comitatul nostru. Până la termenul de înscriere, ce se va stabili în curând, elevii din afară n'au să vină la Năsăud. — Direcțiunea gimnaziului superior fundațional din Năsăud.

† Sima Minda, proprietar, după un morb îndelungat, a decedat la 8 (21) August, în etate de 69 ani. Așezarea osămintelor spre vecinicul repaos a avut loc în 10 (23) August la 1 oră d. a. în cimiterul din Lighet.

Saveta Minda, soție. Solomon și Persida măr. Secoșianu fii. Viorica Minda și Nicolae Secoșianu noră și ginere. Florica, Persida, Romul, Mărioara și Aurel nepoți și nepoate.

Odihnească în pace!

Controlul persoanelor și mărfurilor la Predeal. „Agenția Română” transmite ziarelor din România următoarele:

Știri contradictorii fiind răspândite prin ziare în privința controlului persoanelor și mărfurilor de către autoritățile ungare la punctul de graniță dela Predeal, publicul e înștiințat că:

1. Revizuirea pașapoartelor și a bagajelor la intrarea în Ungaria precum și la ieșire, se va face, cu începere de Duminică (16 August v.) la Brașov. Totuș pașapoartele vor trebui prezintate la Predeal pentru un examen prealabil.

2. Expediția prin vamă a mărfurilor, cari pătrund în Ungaria, se va face ca până în prezent, la Predeal; cele ce ies din Ungaria vor fi supuse la vamă la Brașov.

Ultima oră.

BULGARIA N'A ACCEPTAT OFERTA SERBIEI.

Sofia. — După informații absolut sigure guvernul bulgar în răspunsul ce a dat notel împătritel înțelgeri a declarat că oferta ce l s'a făcut din partea Serbiei nu satisface așteptările Bulgariei.

SERBIA A PRIMIT BANI ȘI MATERIAL DE RĂZBOI.

Frankfurt. — „Frankfurter Zeitung” scrie: „Vaporul francez „Ernest” a adus pe seama Serbiei 200 tăzi cu bani și mari cantități de material de războiu. Pare sigur svonul, că Serbia va trimite trupe spre Cumanovo și Üsküb.

ROMÂNIA A OPRIT TRANSITUL DE MATERIAL DE RĂZBOIU PE SEAMA BULGARIEI.

Lausanne. — Guvernul bulgar a cerut guvernului român să permită transitul materialului de războiu pe seama Bulgariei. Guvernul român a refuzat această cerere a guvernului bulgar.

TRATATIVELE GRECO-SARBE.

Niș. — Semioficiosul „Pravda” anunță că în cercurile diplomatice din Niș se crede ca foarte probabilă o apropiată întâlnire între dnii Pasici și Venizelos. După „Pravda” întâlnirea va avea loc, într'o stațiune de pe linia ferată Niș-Salonic.

Știrea aceasta e confirmată și de ziarul „Politica”.

ANGLIA A TRIMIS ULTIMAT DANEMARCEI?

Moscova. — „Utro Rossii” comunică din Petrograd că în Dumă s'a răspândit svonul că Anglia a trimis un ultimatum Danemarcel.

D. DR. T. MIHALI A SOSIT ACASĂ

București. — D. Dr. T. Mihali, președintele comitetului național, care a fost în trecere prin București, a părăsit țara noastră.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

POSTA ADMINISTRATIEI.

Au plătit în abonament următorii: D. Petru Negru Pali, Toracul-mare 7 cor. până la 15 Dec. a. c.; d. Iancu Cicale, Toracul-mare 7 cor. până la 30 Noemvrie a. c.